

ВІДГУК

офіційного опонента на дисертацію Шинкарук Анастасії Іванівни на тему: «Адміністративно-правові засади діяльності нотаріусів у сфері державної реєстрації», поданої на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук зі спеціальності 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право

Після проголошення незалежності Української держави надзвичайно важливе місце у процесах розвитку українського суспільства посідає реформа правової системи. Серед чинників, які сприяли прискоренню її проведення, велику роль відіграли прийняття Конституції України, а також вступ України в листопаді 1995 року до Ради Європи і необхідність виконання зобов'язань, в тому числі правового характеру, які взяла на себе наша держава. Складовою частиною правової реформи постає адміністративна реформа, яка, поряд з метою раціоналізації системи управління, має за мету і завдання демократизації та гуманізації державного управління, передбачає створення системи управління, яка б максимально відповідала стандартам правової держави з соціально-орієнтованою економікою. Нормам адміністративного права надається роль основного засобу проведення цієї реформи, відповідно до чого вони повинні визначити моделі адміністративно-правових відносин нового типу, які були б спрямовані на забезпечення, перш за все, пріоритету прав та свобод громадян, забезпечення рівноваги між інтересами держави та суспільства. Саме таким має бути основний підхід до реформування системи державного регулювання нотаріальної діяльності як складової становлення бажаної моделі громадянського суспільства. Особливо актуальним це питання постає в контексті наділення нотаріуса повноваженнями в сфері державної реєстрації. А відтак, не викликає сумніву, що дисертаційне дослідження Шинкарук Анастасії Іванівни на тему: «Адміністративно-правові засади діяльності нотаріусів у сфері державної реєстрації» є актуальним, своєчасним та таким, що здатне вирішити низку проблемних питань у досліджуваній сфері.

Дисертаційне дослідження виконано відповідно до Концепції реформування органів нотаріату (наказ Міністерства юстиції України від 24 грудня 2010 р. № 3290/5) та в межах Стратегії реформування судоустрою, судочинства та суміжних правових інститутів на 2015–2020 рр. (Указ Президента України від 20 травня 2015 р. № 276/2015). Роботу підготовлено відповідно до планів науково-дослідницької роботи Науково-дослідного інституту публічного права «Правове забезпечення прав, свобод та законних інтересів суб'єктів публічно-правових відносин» (номер державної реєстрації 0115U005495).

Під час підготовки дослідження в роботі у комплексі використані загальні та спеціальні методи наукового пізнання. За допомогою *історико-правового* методу з'ясовано генезу правового регулювання діяльності нотаріусів у сфері державної реєстрації (підрозділ 1.1). Метод *системного аналізу* використано під час характеристики правових засад регулювання діяльності нотаріусів у сфері державної реєстрації та визначення місця норм адміністративного права серед них (підрозділ 1.2). З метою систематизації та характеристики принципів адміністративно-правового регулювання діяльності нотаріусів у сфері державної реєстрації використано *системно-структурний* метод (підрозділ 1.3). *Формально-логічний* метод було застосовано під час з'ясування форм та методів адміністративно-правового регулювання діяльності нотаріусів у сфері державної реєстрації та характеристиці завдань та функцій адміністративно-правового регулювання діяльності нотаріусів в сфері державної реєстрації (підрозділи 2.1, 2.2). Метод *логічного узагальнення* використано під час з'ясування видів юридичної відповідальності нотаріусів за порушення законодавства у сфері державної реєстрації (підрозділ 2.3). *Порівняльно-правовий* метод використано під час узагальнення зарубіжного досвіду адміністративно-правового регулювання діяльності нотаріусів у сфері державної реєстрації та окресленні можливостей його використання в Україні (підрозділ 3.1). *Формально-юридичний* метод використано під час опрацювання напрямків

вдосконалення нагляду та контролю за діяльністю нотаріусів у сфері державної реєстрації (підрозділ 3.2). За допомогою *логіко-семантичного* методу поглиблено понятійний апарат (розділи 1–3).

Наукова новизна одержаних результатів визначається тим, що дисертація є одним із перших монографічних досліджень теорії та практики адміністративно-правового регулювання діяльності нотаріусів у сфері державної реєстрації, що дозволило сформулювати низку пропозицій та рекомендації щодо вдосконалення адміністративного законодавства, яке закріплює правові засади діяльності нотаріусів у сфері державної реєстрації. Основні з них такі:

- наголошено, що сучасний етап становлення і розвитку нотаріату характеризується розширенням нормативно-правової бази діяльності цієї системи органів, а також суттєвою демократизацією зазначеного інституту. Зокрема, було «дано життя» приватній нотаріальній діяльності та розширено правовий статус нотаріату у сфері державної реєстрації (с.77);

- запропоновано авторське визначення адміністративно-правового регулювання діяльності нотаріусів в сфері державної реєстрації, відповідно до якого – це правовий механізм, та виражений у нормах адміністративної галузі права, який формує межі державного впливу на суспільні відносини, що виникають за фактом провадження нотаріатом державно-реєстраційних функцій, а також контролю та координації даної діяльності (с.79);

- відмічено, що направленість адміністративно-правового регулювання діяльності нотаріусів в сфері державної реєстрації показують функції та завдання вказаного механізму. Було виділено наступні завдання останнього, а саме: упорядкування суспільних відносин в сфері державної реєстрації; забезпечення правильної та ефективної роботи нотаріусів, як суб'єктів державної реєстрації; формування дієвої системи контролю і координації нотаріату, в процесі провадження державно-реєстраційних повноважень; процедурний регламент діяльності нотаріусів при проведенні державної реєстрації; визначення пріоритетних шляхів удосконалення управління та

організації нотаріальної діяльності в сфері державної реєстрації; забезпечення безпеки правовідносин що виникають в сфері діяльності нотаріусів, як державних реєстраторів, від порушень (с.128);

- наголошено, що адміністративна відповідальність нотаріусів за порушення законодавства у сфері державної реєстрації настає за вчинення адміністративних проступків нотаріусами у сфері державної реєстрації, які передбачаються Кодексом України про адміністративні правопорушення та законами України: «Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень», «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань» (с.130);

- обґрунтовано, необхідність запровадження такого позитивного досвіду адміністративно-правового регулювання діяльності нотаріусів у сфері державної реєстрації зарубіжних країн: а) високий рівень інформаційного забезпечення діяльності нотаріусів та створення відповідної законодавчої основи упровадження у їх роботу інноваційних цифрових технологій; б) забезпечення безперервного та максимально оперативного обміну даними між органами нотаріату та відомствами державної реєстрації; в) підвищення авторитету нотаріусу, значимість здійснюваних ним дій, та його обов'язкову участь, як додаткової сторони, у відносинах пов'язаних із державною реєстрацією (с.173);

- запропоновано у чинному законодавстві передбачити, що невідкладно, але не пізніше наступного дня, з моменту прийняття суб'єктом контролю рішення про звернення до правоохоронних органів з метою здійснення ними відповідної перевірки обставин справи, що вирішується контролюючим органом, усі необхідні відомості мають бути направлені до відповідного правоохоронного органу (с.175);

- з метою вдосконалення законодавство яке регулює діяльність нотаріусів у сфері державної реєстрації запропоновано закріпити у чинному законодавстві положення про те, що зупинення нотаріальної діяльності є підставою для блокування доступу нотаріуса до державних реєстрів на весь

період існування обставин, у зв'язку із якими означену діяльність зупинено. Такий підхід нам вбачається цілком доцільним, адже зупинення діяльності нотаріуса, як правило, обумовлено відсутністю у нього можливості належним чином виконувати нотаріальні дії, або коли у контролюючих органів є сумніви щодо законності здійснення ними своєї професійної діяльності. За таких умов цілком логічним є припустити, що й функції суб'єкта державної реєстрації особа також не зможе виконувати з належним рівнем якості та законності. А від так, з метою забезпечення дотримання режиму законності, захисту прав і законних інтересів фізичних та юридичних осіб, доцільно діяльність вживати вище зазначене блокування доступу нотаріуса до державних реєстрів. При цьому вважаємо, що у даному правилі слід зробити виключення, обумовлене частиною 6 статті 29-2 закону «Про нотаріат» (с.176-178).

Усе вищезазначене дозволяє зробити висновок, що дисертаційне дослідження А.В. Шинкарук написане на високому теоретичному рівні, має значну наукову та практичну цінність. Авторкою сформульовані положення, що мають важливе значення для визначення адміністративно-правових засад діяльності нотаріусів у сфері державної реєстрації. Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що вони становлять як науково-теоретичний, так і практичний інтерес у науково-дослідній сфері, у правотворчості, у правозастосовчій діяльності нотаріусів, а також у навчальному процесі вищих навчальних закладів.

Разом з тим, дисертація не позбавлена певних недоліків та суперечливих положень, які потребують додаткових пояснень та уточнень, зокрема:

1. Так, здобувачка на сторінці 160 слушно звертає увагу на те, що «строки розгляду обґрунтованих подань територіальних органів Мін'юсту щодо проведення камеральної перевірки становлять не більше 20 робочих днів. При цьому сама камеральна перевірка може проводитись протягом 14 робочих днів». Такий підхід, на слушну думку дисертантки, «аж ніяк не

сприяє оперативності розгляду скарг та здійснення контрольно-наглядових заходів». З такою позицією складно не погодитись, однак здобувачці у такому випадку необхідно було запропонувати власне бачення щодо відповідних термінів.

2. На нашу думку, здобувачці варто було більш змістовно розкрити сутність забезпечення нотаріальної діяльності в сфері державної реєстрації як форми адміністративно-правового регулювання суспільних відносин в сфері діяльності нотаріусів, як суб'єктів державної реєстрації (стор. 91);

3. Визначаючи загальноправові принципи адміністративно-правового регулювання діяльності нотаріусів в сфері державної реєстрації, автор до них відносить принципи: законності, верховенства права, відповідальності держави, принцип забезпеченості прав і свобод людини і громадянина. З цим твердженням важко не погодитись, однак, на нашу думку перелік таких принципів є більш широким і повинен включати: засади гласності, доцільності та ефективності, тощо (с.78).

4. Протягом всього дисертаційного дослідження авторка наводить достатньо мало прикладів із практики діяльності нотаріусів щодо здійснення їх практичної діяльності у сфері державної реєстрації. Цікаво також, чи досліджувала здобувачка якусь статистичну інформацію.

Наведені спірні точки зору і висловлені зауваження не впливають на загальну позитивну оцінку дисертації, яка носить самостійний і творчий характер, має наукову і практичну цінність. Наявність дискусійних питань, насамперед, характеризує складність і актуальність досліджуваної теми та власний підхід до її розгляду дисертанткою. В дослідженні авторці вдалося досягти його мети.

Усе викладене дає підстави для висновку про те, що дисертаційне дослідження Шинкарук Анастасії Іванівни «Адміністративно-правові засади діяльності нотаріусів у сфері державної реєстрації» є завершеною працею. В роботі отримано нові науково обґрунтовані результати щодо удосконалення адміністративно-правових засад діяльності нотаріусів у сфері державної

реєстрації. А відтак, є всі підстави відмітити, що дисертація відповідає вимогам Порядку присудження наукових ступенів, а її автор заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата юридичних наук зі спеціальності 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право.

Офіційний опонент:
Завідувач кафедри тактичної та
тактико-спеціальної підготовки
факультету № 3 Харківського національного
університету внутрішніх справ,
доктор юридичних наук,
старший науковий співробітник

ПІДПИС ЗАСВІДЧУЮ
Видання документального
забезпечення ВРСДЗ ХНУВС
" " 20__ р.

О.Ю. Прокопенко